

Assessing the Accordance of Nurses' In-Service Training with Their Educational Needs in Hospitals of Tabriz University of Medical Sciences

Ali Jannati¹, Naeleh Foruresh¹, Mohammadreza Narimani¹,
Masoumeh Gholizadeh¹, Neda Kabiri*¹

Article Info:

Article History:

Received: 2017/03/16

Accepted: 2017/05/14

Published: 2017/12/21

Keywords:

Educational Needs

Nurses

Training Hospitals

Abstract

Background and Objectives: Training courses are held in order to fulfill the trainee's educational needs. So, the first step in educational planning is recognizing the needs that increase participation of trainees in planning and quality improvement of the courses. This study was conducted to assess the accordance of nurses' in-service training with their educational needs in hospitals of Tabriz University of Medical Sciences.

Material and Methods: A cross-sectional descriptive study was conducted. A sample size of 324 nurses was chosen in a systematic random way from the nurses who had entered the study and wished to participate in the study. A questionnaire with three questions was used for data collecting. We used descriptive statistics for analyzing data.

Results: There were 324 nurses in 10 hospitals who participated in the current study. The highest and lowest numbers of nurses (25.9% and 2.2%) were from Imam Reza, Alavi, and Taleghani hospitals, respectively. The findings showed that 49.59% of the courses were related to nurses' needs. Sina and Taleghani hospitals had the highest and lowest accordance rate, respectively (68% and 40%).

Conclusion: Regarding the importance of need-based training courses on quality improvement, with the gap between nurses' needs and the courses, it could be suggested that before holding such courses, needs assessment of trainees should be done in order to have better efficiency and quality. Planning for evaluating educational needs of nurses also has important effect on improving the results.

Citation: Jannati A, Foruresh N, Narimani MR, Gholizadeh M, Kabiri N. Assessing the Accordance of Nurses' In-Service Training with Their Educational Needs in Hospitals of Tabriz University of Medical Sciences. *Depiction of Health* 2017; 8(3): 153-160.

1. Department of Health Services Management, Iranian Health Management Center of Excellence, Faculty of Management and Medical Informatics, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran. (Email: Ne.kabiry@gmail.com)

© 2017 The Author(s). This work is published by *Depiction of Health* as an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

بررسی تطابق دوره های آموزشی ضمن خدمت پرستاران با نیازهای آموزشی آنها در بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز

علی جنتی^۱، نائله فرورش^۱، محمدرضا نریمانی^۱، معصومه قلی‌زاده^۱، ندا کبیری^{۱*}

چکیده

زمینه و اهداف: برنامه های آموزشی به منظور تأمین نیازهای آموزشی فراگیران طراحی می شوند. لذا اولین گام در برنامه ریزی برای آموزش، شناسایی نیاز است که منجر به افزایش مشارکت فراگیران در طراحی برنامه های آموزشی و ارتقاء سطح کیفی برنامه ها می گردد. مطالعه حاضر با هدف بررسی تطابق دوره های آموزشی ضمن خدمت پرستاران با نیازهای آموزشی آنها در بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۹۳ اجرا شده است.

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی - مقطعی می‌باشد. از بین جامعه آماری شامل پرستاران بیمارستان‌های آموزشی درمانی تبریز، حجم نمونه به تعداد ۳۲۴ نفر و نمونه ها به صورت تصادفی سیستماتیک از بین پرستارانی که شرایط ورود به مطالعه را داشته و تمایل به شرکت در پژوهش داشتند انتخاب شدند. به منظور جمع آوری داده ها از پرسشنامه محقق ساخته دارای ۳ سوال استفاده گردید. همچنین آمار توصیفی برای تجزیه و تحلیل داده ها مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها: در این مطالعه ۳۲۴ پرستار از ۱۰ بیمارستان دانشگاه علوم پزشکی تبریز مورد بررسی قرار گرفتند که بیشترین تعداد پرستاران (۲۵،۹٪) از بیمارستان امام رضا (ع) و کمترین تعداد (۲،۲٪) از بیمارستان‌های علوی و طالقانی بودند. یافته های مطالعه نشان داد از کل دوره های برگزار شده ۴۹،۵۹٪ با نیازهای پرستاران تطابق داشت. بیمارستان سینا بیشترین میزان تطابق (۶۸٪) و بیمارستان طالقانی کمترین میزان (۴۰٪) را کسب کرده است.

نتیجه‌گیری: با توجه به اینکه برگزاری دوره های آموزشی مطابق با نیاز پرستاران در بهبود کیفیت کاری آنها تأثیر قابل توجهی دارد، در خصوص وجود شکاف بین دوره های آموزشی برگزار شده و دوره های آموزشی مورد نیاز پرستاران در مطالعه حاضر می‌توان پیشنهاد نمود؛ قبل از برگزاری این دوره ها نیازسنجی از پرستاران صورت گیرد تا بتوان شاهد بهبود کارایی و کیفیت در ارائه خدمات پرستاران بود. همچنین چگونگی انجام برنامه‌ریزی برای ارزیابی نیازهای آموزشی پرستاران نیز تأثیر مهمی بر بهبود نتایج دارند.

کلیدواژه‌ها: نیازهای آموزشی، کارکنان پرستاری، بیمارستان‌های آموزشی

نحوه استناد به این مقاله: جنتی، ع، فرورش، ن، نریمانی، م، قلی‌زاده، م، کبیری، ن. بررسی تطابق دوره های آموزشی ضمن خدمت پرستاران با نیازهای آموزشی آنها در بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز. تصویر سلامت، ۱۳۹۶؛ ۸(۳): ۱۶۰-۱۵۳.

۱. گروه آموزشی مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، قطب علمی و آموزشی مدیریت سلامت ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران (Email: Ne.kabiry@gmail.com)

حقوق برای مؤلف(ان) محفوظ است. این مقاله با دسترسی آزاد در تصویر سلامت تحت مجوز کپی‌رایت کامنز (http://creativecommons.org/licenses/bync/4.0/) منتشر شده که طبق مفاد آن هرگونه استفاده غیر تجاری تنها در صورتی مجاز است که به اثر اصلی به نحو مقتضی استناد و ارجاع داده شده باشد.

ضمن خدمت جهت به روز شدن و آشنایی با روش‌های جدید مراقبتی دارند (۱۳)، همچنین با توجه به این امر که حوزه سلامت و بهبود کیفیت مراقبت‌ها در برنامه طرح تحول سلامت و سیاست‌های کلی سلامت ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری مورد تأکید فراوان قرار گرفته است (۴)، بررسی وضعیت دوره‌های آموزشی برگزار شده و مورد نیاز پرستاران حائز اهمیت می‌باشد. سیاست‌گذاران و متولیان امر سلامت بایستی آموزش پرستاران را در اولویت قرار داده و با برگزاری دوره‌های آموزشی برای آن‌ها، در راستای تحقق این امر مهم همت گمارند. مطالعه حاضر با هدف بررسی تطابق بین آموزش‌های ضمن خدمت پرستاران با نیازهای آموزشی آن‌ها در بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۹۳ اجرا شده است.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی-مقطعی با هدف بررسی تطابق بین آموزش‌های ضمن خدمت پرستاران با نیازهای آموزشی آنها در بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۹۳ می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش را کلیه پرسنل پرستاری (اعم از کاردان، کارشناس و کارشناس ارشد پرستاری) شاغل در ۱۰ بیمارستان آموزشی درمانی دانشگاه علوم پزشکی تبریز که مجموعاً ۲۰۵۱ نفر بودند تشکیل می‌داد. برای تعیین حجم نمونه با توجه به تعداد زیاد جامعه آماری پرستاران در بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز از فرمول کوکران بر مبنای خطای برآورد ۰،۰۵ استفاده و حجم نمونه به تعداد ۳۲۴ نفر انتخاب گردید. بعد از محاسبه حجم نمونه با مراجعه به بیمارستان‌های مورد مطالعه، تعداد هر کدام از پرستاران شاغل در آن بیمارستان اخذ و بعد به صورت تسهیم به نسبت تعداد نمونه قابل برداشت از بیمارستان‌ها انتخاب گردید. بعد از محاسبه حجم نمونه پرستاران به تفکیک بیمارستان‌ها، لیست پرستاران هر بیمارستان اخذ و نمونه‌ها به صورت تصادفی سیستماتیک از بین پرستارانی که شرایط ورود به مطالعه را داشته و تمایل به شرکت در پژوهش داشتند انتخاب شدند. پرسشنامه مربوطه ضمن بیان اهمیت کار و توجه آمودنی‌ها به هدف تحقیق و اطمینان دادن در مورد محرمانه ماندن در بین پرستاران توزیع و داده‌ها جمع‌آوری گردید. به منظور به حداقل رساندن ریزش نمونه‌ها در صورت عدم همکاری آمودنی، از آمودنی‌های جایگزین تا به اشباع رسیدن تعداد نمونه‌ها استفاده گردید.

ابزار گردآوری داده‌ها یک پرسشنامه محقق ساخته دارای ۳ سؤال بود. سؤالات پرسشنامه عبارتند از: برای توانمندی شغلی خود به چه دوره‌هایی نیاز دارید؟، در طول دو سال گذشته چه دوره‌های آموزشی تخصصی را به منظور ارتقای توانمندی خود گذرانده‌اید؟ و کدامیک از دوره‌های آموزشی گذرانده شده شما منطبق با نیازهای شما در حرفه پرستاری بوده است؟. با توجه به اینکه سؤالات پرسشنامه یک واقعیت را می‌سنجید و توسط یک نفر تکمیل شده و

سیستم‌های بهداشتی و درمانی به منظور رسیدن به اهداف خود نیازمند نیروی انسانی لایق و کارآمد است که علاوه بر داشتن معلومات قبلی خود، دانش و مهارت‌های مورد نیاز را برای انجام اثربخش وظایف خود کسب می‌کنند (۱). مطالعات نشان داده‌اند که بهره‌مندی از پرستاران با توانمندی آموزشی بالا با بهبود پیامدهای بیماران ارتباط مستقیم دارد (۲). بنابراین یادگیری نیاز مداوم کارکنان مخصوصاً پرستاران در سازمان‌های بهداشتی و درمانی بوده و از اهمیت بالایی برخوردار است (۳). آموزش و توسعه پرستاران علاوه بر اینکه منجر به افزایش دانش و مهارت‌های آن‌ها می‌گردد، سبب ارتقاء کارایی و اثربخشی بخش درمان نیز می‌شود و پرستاران را قادر می‌سازد تا بتوانند همواره خود را با محیط در حال تغییر مطابقت دهند (۴).

با گسترش پیشرفت‌های روزافزون در علوم، تجهیزات، تولیدات و خدمات، نیاز به آموزش‌های جدید پدیدار گشته است (۵). آموزش ضمن خدمت که یکی از روش‌های مفید و مقرون به صرفه برای پیشرفت و هماهنگی حرفه پرستاری با پیشرفت‌های حاصله در تکنولوژی علوم پزشکی و اجتماعی می‌باشد، شامل تمام آموزش‌های شغلی است که برای ارتقای کیفیت عملکرد افراد به آن‌ها ارائه می‌شود (۶). درک فزاینده از اهمیت آموزش در بهبود عملکرد نیروی انسانی و سازمان باعث شده تا منابع مادی و انسانی زیادی صرف این امر گردد تا از این طریق منافع و دستاوردهای ملموس در سازمان‌ها به دست آید (۷).

برنامه‌های آموزشی به منظور تأمین نیازهای آموزشی فراگیران طراحی می‌شوند. لذا اولین گام در برنامه ریزی برای آموزش، شناسایی نیاز است که منجر به افزایش مشارکت فراگیران در طراحی برنامه‌های آموزشی و ارتقاء سطح کیفی برنامه‌ها می‌گردد (۸). عدم توجه به نیازهای فردی می‌تواند منجر به کاهش اثربخشی دوره‌های آموزشی برگزار شده گردد. از این رو برنامه‌های آموزش مداوم بایستی به طور دوره‌ای و بر اساس نیاز سنجی از فراگیران تحت بازنگری و اصلاح قرار گیرند (۹).

نتایج یک مطالعه نشان داد، بیماران قلبی عقیده داشتند که پرستاران باید در حوزه بیماری‌های قلبی دارای تجربه بوده و همچنین از آموزش‌های قوی در این حوزه بهره‌مند باشند (۱۰). مطالعه دیگر که در مورد دیدگاه پرستاران در خصوص آموزش پرستاری بیماری‌های روانی انجام شده بود نشان داد که آموزش پرستاری جامع باید به عنوان یک اولویت مطرح شود، تا از ارائه خدمات با کیفیت بالا اطمینان حاصل گردد (۱۱). نتایج یک مطالعه مشابه در خصوص آموزش‌های پرستاری برای استفاده از وسیله تهویه مکانیکی ته‌اجی در بخش ICU نشان داد؛ پرستاران عقیده داشتند که بایستی آموزش‌های تعاملی، عملیاتی و در کنار بالین بیمار انجام گیرد و این آموزش‌ها در کارهای روزمره مورد استفاده قرار گیرد (۱۲).

با توجه به این‌که پرستاری یک تخصص پویا و در حال تغییر و تحول دائمی است، و پرستاران نیاز مبرم به آموزش‌های مداوم و

یافته ها

در این مطالعه ۳۲۴ پرستار از ۱۰ بیمارستان دانشگاه علوم پزشکی تبریز شامل امام رضا (ع)، شهید مدنی، سینا، شهید، رازی، کودکان، الزهراء، طالقانی، نیکوکاری و علوی مورد بررسی قرار گرفتند که بیشترین تعداد پرستاران (۲۵،۹٪) از بیمارستان امام رضا (ع) و کمترین تعداد (۲،۲٪) از بیمارستان‌های علوی و طالقانی بودند. بیشترین تعداد پرستاران (۸۸،۶٪) در فیلدهای مورد پژوهش را پرستاران مؤنث تشکیل می‌دادند. درصد و فراوانی پرستاران به تفکیک بیمارستان‌های مورد بررسی در جدول ۱ نشان داده شده است. اطلاعات دموگرافیک مشارکت کنندگان نیز در جدول ۲ نشان داده شده است.

آن شخص واقعیت‌هایی که با آن روبرو بوده را در آن درج می‌کرد، لذا فرم مذکور نیازی به تعیین روایی و پایایی نداشت. برای جمع آوری داده ها بعد از انتخاب نمونه ها با تک تک مخاطبین ملاقات حضوری انجام شده و ضمن بیان اهمیت کار و توجیه آنان به هدف پژوهش و اطمینان داده در مورد محرمانه ماندن اطلاعات، در صورت تمایل به شرکت در مطالعه پرسشنامه توزیع و جمع آوری گردید.

در این مطالعه برای نیل به اهداف مطالعه، بعد از دریافت پاسخ پرستاران به سه سوال پرسش‌نامه، عناوین دوره های آموزشی مورد نیاز و گذرانیده شده در طول دو سال اخیر استخراج گردیده و این دو لیست باهم مطابقت داده شد تا تعداد دوره های مطابقت داشته اخذ گردد. تجزیه و تحلیل داده ها در سطح آمار توصیفی و فقط از درصد و فراوانی استفاده گردید.

جدول ۱. درصد و فراوانی پرستاران در بیمارستان‌های مورد بررسی

بیمارستان	فراوانی		درصد
	زن	مرد	
امام رضا (ع)	۷۱	۱۳	۲۵،۹
شهید مدنی	۵۲	۶	۱۷،۹
سینا	۳۳	۵	۱۱،۷
شهید	۳۷	۳	۱۲،۳
رازی	۲۷	۴	۹،۶
کودکان	۲۸	۳	۹،۶
الزهراء	۱۹	۰	۵،۹
طالقانی	۷	۰	۲،۲
نیکوکاری	۷	۲	۲،۲
علوی	۶	۱	۲،۲
جمع	۲۸۷	۳۷	۱۰۰

جدول ۲. اطلاعات دموگرافیک مشارکت کنندگان

متغیر	فراوانی	درصد	جنسیت
زن	۲۸۷	۸۸،۶	
یک تا ۵ سال	۱۳۵	۴۱،۷	سابقه خدمت
۶ تا ۱۰ سال	۱۱۳	۳۴،۹	
۱۱ تا ۱۵ سال	۵۱	۱۵،۷	
۱۶ تا ۲۰ سال	۲۰	۶،۲	
۲۰ سال به بالا	۵	۱،۵	
کارشناسی	۳۱۶	۹۷،۵	مدرک تحصیلی
کارشناسی ارشد	۸	۲،۵	

حیطه مرتبط با شغل، مدیریت، توسعه فردی و سازمان قابل دسته بندی بودند. جدول ۳ لیست دوره های مورد نیاز پرستاران مورد بررسی را به تفکیک ۴ حیطه نشان می‌دهد. در بین دوره های

پس از تجزیه و تحلیل پرسشنامه ها، نتایج حاصل از سؤال اول پرسشنامه که دوره های آموزشی مورد نیاز برای افزایش توانمندی شغلی بود، استخراج گردید. این دوره ها بر اساس موضوع، در ۴

آموزشی مرتبط با شغل در تمام بیمارستان‌ها دوره CPR بیشترین امتیاز را از نظر اولویت مورد نیاز آموزشی کسب کرد. دوره های مخصوص برخی تخصص‌ها از جمله آمبلیوپی یا تنبلی چشم و

جدول ۳. دوره های آموزشی مورد نیاز پرستاران مورد بررسی در بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تبریز

عنوان دوره ها	دسته موضوعی
CPR، CPR کودکان، ADR، MV، JCP، EPS، DVT، D.C، اتل بندی، اثر ترومبوز، بالن پمپ، انواع عفونت، سرم تراپی، تریاز، تزریق انسولین، کولیت، تسکین درد، تشخیص MI، گچ گیری، دیابت، تفسیر ABG، آزمایشات تشخیصی، اسپیراسیون، استریلیزاسیون، انواع داروها، اسیت، اعمال جراحی شبکه، اقدامات حین احیا، انواع شوک، آماده نمودن بیمار، آمبلیوپی، آموزش به بیمار و خانواده، آنتی دوت داروها، خونگیری، شیمی درمانی، فارماکوویژیلانس، نوار قلبی، مراقبت از گرافت، مراقبت از زخم، معاینات فیزیکی، تشخیص پرستاری، تغذیه بیماران و گاوآژ، الکتروفیزیولوژی، تشخیص اختلالات اسید و باز، پانسمان در انواع سوختگی، استفاده و عوارض آنتی بیوتیک، احیای قلبی ریوی، انواع شوک تراپی، پیشگیری از بیماری‌های قلبی، احیای پایه، احیای پیشرفته، بدسور و روش‌های درمان، بیماری‌های پنومونی، پروسیجرهای تخصصی، بیماری‌های قلبی و داروها، بیماری‌های مادزادی قلبی، بیماری‌های عفونی، بیهوشی در سالمندان، مراقبت از بیماران هیپاتیتی، داروهای مصرفی در بخش، مراقبت‌های اندوسکوپی، روش‌های جدید پانسمان، زخم بستر و مراقبت از آن، گرفتن نمونه خون شریانی، سوختگی‌های چشم، پیشگیری و درمان زخم، نحوه تزریق داروهای جدید، اکسیژن تراپی به روش غیر تهاجمی، مراقبت قبل و بعد از آنژیو، بیوپسی کبد، انجام اتنوباسیون، پانسمان صورت، پانسمان‌های نوین، پایش همودینامیک، بیماری‌های چشم، پروسیجرهای درمان، پرونیکاس، پمپ انفوزیون، پمپ سرنگ، پمپ میکرو، تداخلات دارویی، مراقبت از اسکالودرمی، لنزهای داخل چشم، لوله تراشه نوزادان، گازهای خون شریانی، محاسبه دوز اثر داروها، مراقبت‌های پرستاری، تفسیر ECG هموویژیلانس، کشت زخم و خون	دوره های آموزشی مرتبط با شغل (n=90)
ایمنی و سلامت شغلی، مدیریت بحران	دوره های مرتبط با مدیریت (n=2)
تعاملات بین گروه های علوم پزشکی، درمان رفتاری اضطراب، خودمراقبتی در شرایط بحران و اپیدمیولوژی ها، رفتار درمان شناختی، ضد عفونی کننده ها، تفکر انتقادی	دوره های مرتبط با توسعه فردی (n=6)
الگوی مصرف، حاکمیت بالینی، مدیریت سازمان	دوره های مرتبط با سازمان (n=3)

سوال دوم پرسشنامه در مطالعه حاضر مربوط به دوره های تخصصی گذرانده شده توسط پرستاران در طول دو سال اخیر می‌باشد. نتایج حاصل از تحلیل این یافته ها در جدول ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴. دوره های گذرانده شده پرستاران در طول دو سال اخیر توسط پرستاران در دانشگاه علوم پزشکی تبریز (به تفکیک نوع دوره)

عنوان دوره ها	دسته موضوعی
CPR، CPR کودکان، CVP، LINE، D.C، DVT، EPS، JCP، MV، t.v تراپی نوزادان، اتل بندی، تجهیزات احیا، احیای پایه و پیشرفته، تریاز، تسکین درد، تغذیه اورمیک، ساکشن تراشه، گاوآژ، گچ گیری، دیابت، دیالیز، کنترل CVP، کنترل عفونت، کوشینگ، مراقبت از زخم، مراقبت از بیمار تحت ونتیلاتور، مراقبت در جراحی قلب، دیس ریتمی ها و مراقبت، اختلال الکتریت ها، پرونیکاس، بیماری‌های عفونی، استانداردهای حرفه ای پرستاری، ادم ریه، اسپیراسیون، انواع داروها، تجهیزات بخش، استریلیزاسیون، استفاده از آکروس، اسیت، بالن پمپ، اقدامات حین احیا، اکرومگالی، تداخلات دارویی، آماده نمودن بیمار، تفسیر ABG، تفسیر ECG، تورینکه، خطاهای پزشکی، هموژینوز، نوار قلبی، گازهای خونی، ساکشن کردن، راه‌های هوا، فوریت های پزشکی، کشت زخم و خون، کولیت، پانسمان، انجام اتنوباسیون، انفوزیون داروها با پمپ، انفلوآنزای خونی، پالس اکسی متر، آمبلیوپی، استانداردهای پرستاری، پانسمان‌های نوین، انواع داروها، پایش همودینامیک، انواع سرم، آزمایشات تشخیصی، انواع عفونت، آریتمی های قلبی، بیماری پنومونی، پرستاری قلب و عروق، پرستاری مبتنی بر شواهد، بیماری‌های چشم، پروسیجرهای درمان، پروسیجرهای بالینی پرستار، بیوپسی کبد، آموزش به بیمار و خانواده، ارتزیت روماتوئید، پوزیشن‌های مناسب، اثر دمن داروهای موجود، خواندن نوار قلبی، سوند معده، خونگیری، علائم هایپوکلسمی، فوریت در پرستاری، هموویژیلانس، مراقبت از کودکان، معاینات فیزیکی، مراقبت‌های تراکتوستومی، زخم بستر و مراقبت از آن، داروهای مصرفی در بخش، واسکولیت، محاسبه دوز اثر داروها، مراقبت از ژژنوستومی، مراقبت‌های اندوسکوپی، نحوه مراقبت از درن، مراقبت از گرافت، اصطلاحات چشم پزشکی، پانسمان در انواع سوختگی، انواع شوک تراپی، نحوه تزریق داروهای جدید، داروهای احیای قلبی ریوی، بیماری‌های قلبی و داروها، ترانسفوزیون خون، تحویل بیمار از اتاق عمل، اکسیژن تراپی به روش غیر تهاجمی،	دوره های آموزشی مرتبط با شغل (n=113)

سوختگی های چشم، گرفتن نمونه خون شریانی، مراقبت از اعمال تهاجمی، مراقبت از بیمار تحت درمانف مراقبت از بیماران هپاتیتی، گزارش نویسی پرستاری، استفاده و عوارض آنتی بیوتیک	دوره های مرتبط با مدیریت ایمنی و سلامت شغلی، مدیریت بحران، مدیریت سلامت در حوادث و بلایا، مهارت‌های رفتاری و ارتباط، شاخص نویسی در پرستاری، نحوه تدوین برنامه عملیاتی، ایمنی بیمار و حوادث، اعتباربخشی، ممیزی بالینی، ارتقاء بهره وری، مدیریت سلامت، بهبود کیفیت	(n=12)
پیشگیری از HIV، حمایت‌های روحی روانی، قانون پرستاری، خانواده درمانی، کنترل خشم، نحوه برخورد با کودکان، شستن دست‌ها، تعامل با بیمار، بهداشت محیط، پیشگیری از خودکشی، بهداشت حرفه ای	دوره های مرتبط با توسعه فردی (n=11)	
مدیریت رفتار سازمانی، خط مشی های بخش، حاکمیت بالینی، اخلاق پزشکی، پسماندهای بیمارستانی، روش تحقیق، همت مضاعف، مدیریت پرستاری، تازه های شیر مادر، الگوی مصرف	دوره های مرتبط با سازمان (n=10)	

همچنان که در این جدول مشاهده می‌شود، در مجموع ۴۹٫۵۹٪ دوره های آموزشی گذرانده شده پرستاران در طی دو سال اخیر با دوره های مورد نیاز آن‌ها تطابق دارد. همانطور که در جدول مشاهده می‌شود، بیمارستان سینا بیشترین میزان تطابق (۶۸٪) و بیمارستان طالقانی کمترین میزان (۴۰٪) را کسب کرده است.

سومین سؤال پرسشنامه در مطالعه حاضر به میزان تطابق دوره های آموزشی مورد نیاز و دوره های آموزشی گذرانده شده در بیمارستان‌های مورد مطالعه دانشگاه علوم پزشکی تبریز پرداخته است. جدول ۵ تعداد دوره های آموزشی گذرانده و مورد نیاز را به تفکیک هر بیمارستان و همچنین میزان تطابق این دو را نشان می‌دهد.

جدول ۵. میزان تطابق دوره های آموزشی مورد نیاز با دوره های آموزشی گذرانده شده پرستاران در بیمارستان‌های مورد مطالعه

بیمارستان	تعداد دوره های مورد نیاز	تعداد دوره های گذرانده شده	میزان تطابق (درصد)
امام رضا (ع)	۷۴	۱۵۵	۴۸
شهید مدنی	۴۶	۹۴	۴۹
سینا	۳۷	۶۰	۶۷
شهدا	۶۳	۱۰۹	۵۸
رازی	۴۴	۹۹	۴۵
کودکان	۴۵	۹۲	۴۹
الزهراء	۲۴	۶۰	۴۲
طالقانی	۱۰	۲۵	۴۰
نیکوکاری	۱۵	۲۶	۵۸
علوی	۱۲	۲۶	۴۸
جمع	۳۷۰	۷۴۶	۴۹٫۵۹

بحث

مطالعه حاضر با هدف بررسی تطابق دوره های آموزشی گذرانده شده ضمن خدمت پرستاران با نیازهای آموزشی آن‌ها در بیمارستان‌های وابسته دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۹۳ اجرا شده است. در مطالعه حاضر، برنامه آموزشی پرستاران در بیمارستان‌های مورد مطالعه در چهار دسته شغلی، مدیریتی، توسعه فردی و سازمانی دسته بندی شدند. ردمن و کلارک (۱۴) در مطالعه خود برنامه های پرستاری را در سه دسته تجارب بالینی، توانمند سازی برای مقاله نویسی و اجرای سخنرانی، و برقراری ارتباط با همکاران دسته بندی نمود. مهدی زاده و طاهری (۱۵) نیز در مطالعه خود دو دسته دوره های آموزشی پرستاری عمومی و تخصصی را مورد بررسی قرار دادند.

یافته های مطالعه حاضر نشان داد در بیمارستان‌های مورد مطالعه انتظارات پرستاران در خصوص برگزاری دوره های آموزشی برآورده نشده که همین امر منجر به ایجاد شکاف بین انتظارات و ادراکات

پرستاران گردیده است. مقدار این شکاف در تمام بیمارستان‌ها تقریباً هم سطح و میانگین میزان تطابق برای تمام بیمارستان‌ها ۴۹٫۵۹ درصد می‌باشد. یافته های مطالعه حاضر با نتایج مطالعه ابراهیمی و همکاران (۱۶) و مطالعه محمدی (۱۷) که میزان تطابق برنامه های آموزشی اجرا شده با نیازهای آموزشی پرستاران در آن‌ها به ترتیب ۴۸٫۸ و ۵۹٫۸ درصد بوده است، تا حدودی همخوانی دارد. همچنین در مطالعه فرمانی (۱۸)، ۵۲٫۳ درصد افراد میزان مطابقت محتوی برنامه های آموزش مداوم با نیاز حرفه ای را در حد متوسط ارزیابی کردند. در مطالعه محمدحسینی و همکاران (۱۹) حدود ۶۳ درصد از پرستاران از تناسب برنامه های آموزش مداوم با نیازهای شغلی آن‌ها در حد زیاد راضی بودند که این نتایج با مطالعه حاضر همخوانی ندارد. عدم همخوانی نتایج مطالعات می‌تواند به علت هماهنگی بالای واحد آموزش مداوم در یک دانشگاه با دفاتر پرستاری بیمارستان‌ها باشد که باعث گردیده برنامه های آموزش مداوم متناسب با نیازهای پرستاران طراحی گردد. همچنین فرهنگ آموزشی حاکم بر محیط

7. Hojjati H, Mehralizadeh Y, Farhadirad H, Alostany S, Aghamolaei M. Assessing the effectiveness of training outcome based on Kirkpatrick model: case study. *Quarterly Journal of Nursing Management*. 2013; 2(3): 35-42. [In Persian]
8. Rakhshani T. Educational Need Assessment of Health and treatment Dept employees of Iran Red Cross Population: FME. 2011. [In Persian]
9. Vali L, Fattahpour A, Raadabadi M, Saberi Anari H. Motivational factors influencing nurses' participation in training programs Case study nurses working in teaching hospitals of Kerman University of Medical Sciences. *Health care Management (Health System)*. 2015; 6(2):65-72. [In Persian]
10. Albarran JW, Jones I, Lockyer L, Manns S, Cox H, Thompson DR. Patients' perspectives on the educational preparation of cardiac nurses. *European Journal of Cardiovascular Nursing*. 2014 Oct; 13(5):451-8. doi: 10.1177/1474515113507166 PMID: 24072728
11. McAllister M, Happell B, Flynn T. Learning essentials: what graduates of mental health nursing programmes need to know from an industry perspective. *Journal of Clinical Nursing*. 2014; 23(23-24): 3449-59. doi: 10.1111/jocn.12594 PMID: 25401707
12. Guilhermino MC, Inder KJ, Sundin D, Kuzmiuk L. Nurses' perceptions of education on invasive mechanical ventilation. *Journal of Continuing Education in Nursing*. 2014; 45(5): 225-32. doi: 10.3928/00220124-20140417-01 PMID: 24779713
13. Norushe TF, Van Rooyen D, Strumpher J. In-service education and training as experienced by registered nurses. *Curationis*. 2004; 27(4):63-72. doi: 10.4102/curationis.v27i4.1022. PMID: 15712826.
14. Redman RW, Clark L. Service-learning as a model for integrating social justice in the nursing curriculum. *Journal of Nursing Education*. 2002; 41(10):446-9. doi: 10.3928/0148-4834-20021001-08 PMID: 12383001
15. Mehdizadeh AH, Taheri Zh. Educational needs assessment of nurses working in hospitals of Tehran University. *Journal of Nursing Education*. 2016; 5(3). doi: 10.21859/jne-05031. [In Persian]
16. Ebrahimi H, Mohammadi Hosseini F, Amirnia M, Mehraee A, Jamali V, Hejazi SA. Factors Influencing Nurses' Participation in Continuing Education Programs in Tabriz University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2012; 12(7): 518-26. [In Persian]
17. Mohammadi MA, Dadkhah B. Continuous medical education from view of nursing personnel working in Ardabil hospitals. *Journal of Ardabil University of Medical Sciences*. 2005; 5(3): 271-7. [In Persian]
18. Farmani P, Zeighami Mohammadi S. Perspectives of nurses about continuous education in social security hospitals in Karaj and Shahryar. *Iranian Journal of Medical Education*. 2011; 11(3):336-8. [In Persian]
19. Mohammad Hossini S, Moghimi M, Karimi Z, etal. Perspective of nurses working in medical-training hospitals in Kohkiluyeh and Boyer-Ahmad province towards continuing education. *Life Science Journal*. 2012; 9(4): 5211-15.
20. Ghaleei A. Evaluate the effectiveness of in-service training of nurses in the hospitals affiliated to the Social Security (Case Study: Alinasab Hospitals and 29 Bahman). *Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of Medical Sciences*. 2014; 11(12). [In Persian]
21. Chang C-C, Lin L-M, Chen I-H, Kang C-M, Chang W-Y. Perceptions and experiences of nurse preceptors regarding their training courses: A mixed method study. *Nurse Education Today*. 2015; 35(1): 220-6. doi: 10.1016/j.nedt.2014.08.002 PMID: 25175623.
22. Dehghani H, Dehghani K, Nasiriani K, Dehghani A, Banaderakhshan H. Educational need assessment of nursing personnel of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences using Delphi method. *Journal of Medical Education and Development*. 2013; 7(4): 73-83. [In Persian]
23. Hosseini SS, Hosseini SS. Prioritize educational needs assessment of safety principles in preventing occupational risks of nursing staff in Taleghani hospital of Kermanshah in 2015. *Journal of Clinical Research in Paramedical Sciences*. 2016; 5(2): 164-73. [In Persian]
24. Dickerson PS. Needs assessment: collecting the evidence. *Journal of continuing education in nursing*. 2014; 45(3):104-5. doi: 10.3928/00220124-20140224-11 PMID: 24588233